

Támasz

Nevelői hatások a gyógyító-nevelő csoportban

A jól működő, kellő pedagógiai irányítás alatt álló csoporttól elvárhatjuk a családi támasz, az otthon által nyújtott biztonságérzet helyettesítését, az elmaradt és hiányos nevelés pótlását, a csoportba történő beilleszkedést, amelynek alapvető feltétele a megfelelő bánásmód. A gyógyító-nevelő csoportban támaszt a női, illetve a férfi nevelő nyújt, így valamilyen mértékben pótolható a család hiányzó hatása a személyiségfejlődésben. Az itt élő fogvatartottak nem elégszenek meg azzal, hogy ruházzák, gondozzák és táplálják őket, hanem igénylik, hogy megfelelő bánásmóddal kielégítsük érzelmi szükségleteiket is. Az érzelmi miliő megteremtésében a nevelőnek jelentős szerepe van, személyével azonban nem pótolhatja teljesen a családi háttér.

A nevelők és a fogvatartottak között kialakulnak kisebb konfliktusok, melyek megoldását a csoportban kell megtalálni. Elsősorban a jó környezet hatásait, bizalmat, empátiát és toleráns hozzáállást kell biztosítani. Tapasztalataink szerint többnyire ezek hatására a dacosan ellenállók is feloldódnak.

A fogvatartottak nevelése nem merülhet ki ügyeik intézésében, a foglalkozások globális megszervezésében, a viselkedési szabályok ismertetésében, illetőleg az ezekről való beszélgetésben. Tevékenységüket úgy szervezzük meg, hogy ezek keretében az erkölcsi szokásokat, kulturált magatartási formákat gyakorolhassák, el-

sajátítsák, benne éljenek. A gyógyító-nevelő csoportban lévő fogvatartottaktól nem várhatjuk el, hogy tudatosan magukévá tegyék a közösségben elvárható viselkedési formákat, de meg kell tanulniuk, mit és hogyan cselekedhetnek. A nevelő bevonja őket a helyes tettek megerősítésébe, vagy fordítva, a nemkívánatosak helytelenítésébe. Ebben a folyamatban a fogvatartottak számára a nevelő által megkívánt érintkezési módok megközelíthetőbbek lesznek, sőt, a későbbiek folyamán viselkedésükben szabályozó tényezőkké válnak.

A fogvatartottakkal szembeni bánásmódnak, nevelésnek fontos eszköze a jutalmazás és büntetés. Ez a két eszköz magában foglalja a helyes viselkedési módok elsajátítását. A gyakorlatban viszont fontos, hogy a jutalmazások és büntetések hatásos egységét megtaláljuk.

„Meggyőződésem, hogy a legjobb, amit másoknak adhatok, ha lehetőséget biztosítok számára saját képességeinek fejlesztésére és gyakorlásához...”, írja L. B. Swist. Ennek az idézetnek a szellemében rendszeresen, jól felépített, következetes, és a személyiségzavaros fogvatartottak érdeklődésének megfelelő terápiás jellegű kiscsoportos foglalkozásokat tartunk. Ha a terápia szó eredetét vennénk alapul (görög eredetű, gyógykezelést, gyógymódot jelent), elsősorban nevelői, preventív és rehabilitációs szempontokat emelnénk ki munkánkban. A foglalkozások a szociote-

rápia részét képezik, mindegyik irányított, kreativitásra épülő kezelés. A gyógyító-nevelő csoportban rendszeresen tartott foglalkozások történhetnek video segítségével, zenei elemek felhasználásával, verbális eszközökkel és képzőművészeti illusztrációkkal. Az együttműködés formája megnyilvánulhat biológiai blokként, önismereti csoportként, klubterápiaként vagy nagycsoportban. E csoportokban főként nemdolgozók vesznek részt. A foglalkozások témaválasztásánál figyelembe vesszük azt a tényezőt, hogy azok minél több vizuális és érzelmi elemre épüljenek (hallás, látás, memória, manuális, verbális-kommunikatív és érzelmi). A video- és zenei foglalkozásokon a látott és hallott audiovizuális motivációk mellett a felszínre hozott érzelmeknek nagy szerepe van.

A biológiai blokk lényege a természet, a növény- és állatvilág megismerése, az ember mint a legfejlettebb földi élőlény funkcionális és fiziológiás ismerete. A verbális foglalkozásokon, a saját verseken és irodalmi alkotásokon keresztül a stabilizált beszéd és az érzelmek megismerése a cél. A képzőművészeti és rajzsakkör az alkotás szépségére és az elkészült rajzok elemzésére épül. Az önismereti foglalkozáso-

kon játékos formában az én-ismeret és énkép formálása, a társak megismerésén túl a közösségformálás, mások hibáinak tolerálása és az empátia fejlesztése a nyilvánvaló törekvésünk. A klubterápiás foglalkozáson az alkohol és a drog szervezetre gyakorolt káros hatásaira hívjuk fel a figyelmet abban a reményben, hogy a szabadulást követően e szenvedélyek nem kerítik hatalmukba a fogvatartottakat. A nagycsoportos foglalkozásokon értékeljük a hét eseményeit (tisztaság, fegyelem, aktuális problémák) beszélgetés és véleménynyilvánítás keretében. A rendszeres nevelői meghallgatásokon mondják el a fogvatartottak egyéni problémáikat. Ezek a beszélgetések lélektanilag megnyugtató jellegűek. Törekvésünk arra, hogy bizonytalanságérzet lehetőleg ne maradjon az emberekben.

Speciális jelleggel működtetett gyógyító-nevelő munkánk vezérgondolata: „azoknak a pozitív erőknél a fejlesztése, amelyekkel egy ember rendelkezik, jobb eredményeket ígér, mint a negatívumok elnyomása”. Az a társadalom, amely megbünteti a bűnözőket, mobilizálja és erősíti annak aszociális törekvéseit.

*Kassai Attila
Mészáros Julianna*